

10. Кашпур Л.М. Протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3 (18). С. 103–106.

11. Білоус І.І. Сутнісна характеристика легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 82–88.

12. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2014/20141229/tipolog2014.pdf (дата звернення: 12.03.2020).

13. Якомова С.В. Протидія та запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, як злочину, що містить ознаки корупції (з огляду на міжнародні рекомендації). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 363–369.

САЛТИКОВ С. М.,
аспірант відділу аспірантури
і докторантури
(Національна академія
Служби безпеки України)

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-3.22>

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті досліджується питання змісту окремих правових категорій за використання конфіденційної співпраці органом досудового розслідування. З'ясовано, що «конфіденційне співробітництво» як процесуальний інструмент доказування у кримінальному процесі перебуває на початковому етапі свого розвитку та потребує подальших доктринальних напрацювань з одночасними системними змінами у кримінально-процесуальному законодавстві. Обґрунтовано позицію стосовно виключного права слідчого на використання конфіденційної співпраці в рамках конкретного кримінального провадження. Констатовано наявність лише двох законодавчо визначених форм взаємодії з конфідентами в рамках кримінального провадження: використання інформації, отриманої внаслідок конфіденційного співробітництва, залучення конфідентів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. На основі аналізу численних наукових праць із досліджуваної теми окреслено основні доктринальні підходи до розуміння поняття «конфіденційне співробітництво», виокремлено ознаки, притаманні цьому процесуальному інструменту доказування, на основі яких надано авторське бачення сутності понять «конфіденційне співробітництво» та «конфідент» у межах кримінального провадження. Зокрема, запропоновано визначати «конфіденційне співробітництво» як негласні відносини, що виникають із моменту ухвалення відповідного процесуального рішення слідчим із повнолітньою дієздатною особою, яка добровільно виявила бажання співпрацювати з органом досудового розслідування в межах конкретного криміналь-

ного провадження, з метою надання інформації та залучення цієї особи до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України. Конфідентом (у контексті статті 275 Кримінального процесуального кодексу України) запропоновано вважати повнолітню, дієздатну особу, яка добровільно виявила бажання негласно співпрацювати з органом досудового розслідування в межах конкретного кримінального провадження, окрім випадків, визначених у частині 2 статті 275 Кримінального процесуального кодексу України, та стосовно якої ухвалено рішення про залучення її до конфіденційного співробітництва.

Ключові слова: *конфідент, конфіденційне співробітництво, сприяння, слідчий, негласні розшукові дії, залучення до конфіденційного співробітництва.*

Saltykov S. M. To the question of the definition of conceptual apparatus with the usage of the confidential cooperation during the criminal proceeding

The article deals with the question concerning the content of certain legal categories using confidential cooperation by the pre-trial investigation body. “Confidential cooperation” as a procedural tool of proving in the criminal proceeding that is at the initial stage of its development and needs further doctrinal studying with systematic changes into criminal-procedural legislation is investigated. The attitude towards the exclusive right of the investigator officer to use confidential cooperation in terms of particular criminal proceeding is justified. It is stated the existence of only two legally defined forms of cooperation with confidants in terms of criminal proceeding: using information that was gained as a result of confidential cooperation and engagement of confidants into conducting tacit investigative (researching) actions. On the basis of a numerous scientific proceedings on the investigated topic main doctrinal approaches into understanding of the concept “confidential cooperation” are outlined; main features typical to this procedural tool of proving which are the basis of author’s vision of the essence of the concept “confidential cooperation” and “confidant” during the criminal proceeding are distinguished. It is proposed to define “confidential cooperation” as tacit relationships that emerge from the point of making appropriate procedural decision by the investigator officer with an adult, capable person, who voluntarily agreed to cooperate with pre-trial investigation body in certain criminal proceeding to provide information and engage this person into conducting tacit investigative (researching) actions defined by the Criminal Procedural Code of Ukraine. Accordingly, confidant (in context of Article 275 of the Criminal Procedural Code of Ukraine) is proposed to be called an adult, capable person, who voluntarily agreed to cooperate with pre-trial investigation body in certain criminal proceeding to provide information and engage this person into conducting tacit investigative (researching) actions apart from cases pointed out in the Part 2 Article 275 of the Criminal Procedural Code of Ukraine and based on whom the decision of person’s engagement into confidential cooperation is made.

Key words: *confidant, confidential cooperation, assistance, investigator officer, undercover investigative actions, involving person in confidential cooperation.*

Вступ. В умовах сучасного реформування вітчизняного законодавства та спроб пошуку ідеальної моделі кримінально-правових відносин особливої уваги потребують норми-дефініції, які фактично спрямовують дії всіх суб’єктів кримінального провадження у площину належної процесуальної форми і забезпечують додержання ними основних принципів кримінального процесу, як-от верховенство права, законність, правова визначеність. Не став винятком і новий Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), із набранням чинності яким до законодавства України було введено чимало нових

інститутів і напрямів діяльності, яким притаманне використання значної кількості категорій, зміст яких залишається не до кінця визначеним навіть за умови значної уваги з боку кримінально-правової доктрини. На особливу увагу в даному контексті заслуговує раніше невідомий для вітчизняної кримінально-процесуальної системи інструмент доказування, а саме використання стороною обвинувачення можливостей конфіденційного співробітництва, закріпленого у ст. 275 КПК України.

Загалом, використання агентурного апарату завжди було однією з основних форм отримання інформації правоохоронними органами під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. До ухвалення нового КПК України робота з негласним апаратом була закріплена в законодавстві на рівні законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» та відомчих нормативно-правових актів. Однак на тепер використання конфідентів набуло явно вираженого процесуального характеру, що створює певну невизначеність у правовому просторі, отже, потребує додаткового дослідження.

Актуальність вибраної теми полягає в цілковитій відсутності як нормативного визначення поняття «конфіденційне співробітництво», так і основних вимог, що висувуються до осіб-конфідентів під час їх залучення для вирішення основних завдань кримінального провадження. Серед наукової спільноти точаться постійні дискусії щодо правової природи конфіденційної співпраці, отже, і можливостей цього процесуального інструменту у площині доказування причетності конкретних осіб до вчинення злочину. З іншого боку, слідчі підрозділи все частіше використовують конфідентів під час розслідування злочинів, створюючи практику застосування цього процесуального інструменту за цілковитої відсутності його теоретичного осмислення та законодавчого визначення. У свою чергу, така нормативна неврегульованість спричиняє загрозу визнання недопустимими доказів, одержаних за допомогою залучення конфідентів.

Окремі питання використання конфіденційного співробітництва у кримінальному провадженні досліджували такі вчені, як: М. Лотоцький, В. Гончаров, М. Перепелиця, А. Шендрик, С. Єськов, Ю. Гекова, С. Мороз, О. Світлицький, В. Берназ, М. Погорецький, М. Багрій, В. Луцик, В. Уваров, Д. Талалай та ін. Окремі пропозиції стосовно розуміння сутності та змісту понятійного апарату в разі використання конфідентів під час досудового розслідування були висвітлені в наукових працях П. Горбенка, В. Тертишника, Н. Гольдберг, Д. Сергеевої, К. Антонова, С. Тагієва й ін. Незважаючи на це, комплексному дослідженню даних правових категорій та виділенню суттєвих ознак конфіденційного співробітництва як процесуального інструменту доказування практично не приділялося уваги.

Постановка завдання. Метою роботи є спроба дослідження змісту та надання конкретних пропозицій стосовно однакового розуміння правових категорій «конфіденційне співробітництво» та «конфідент» у контексті ст. 275 КПК України, крізь призму наявних нормативних положень, а також теоретичних і практичних напрацювань.

Результати дослідження. Загалом, основні норми щодо регулювання використання конфіденційного співробітництва в рамках кримінального провадження сформульовані лише однією ст. 275 КПК України. Детальний аналіз цієї норми дає підстави говорити про її досить абстрактний і неоднозначний характер. Зокрема, власне законодавча конструкція ст. 275 КПК України уникає тлумачення як самого терміна «конфіденційне співробітництво», так і основних вимог (критеріїв), дотримання яких є необхідною умовою для залучення конкретної особи до такої співпраці, за винятком окремих обмежень щодо осіб, діяльність яких пов'язана з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру. Отже, без належного тлумачення та доктринального розуміння сутності цього інструменту доказування було б хибно будувати правову площину його використання. Адже фундаментом будь-якої норми є її законодавча визначеність, яка передбачає, серед іншого, ясність і зрозумілість права для тих, кого воно стосується (*legitimate expectations*).

На вимогу забезпечення засади правової визначеності спирається й Європейська комісія за демократію через право (Венеційська комісія), яка у своїй Доповіді щодо

верховенства права однозначно наголосила, що даний принцип як складова частина верховенства права вимагає, щоби юридичні норми були чіткими, точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації і правовідносини залишалися передбачуваними [1, с. 178–179]. Вказаний тезис підтверджено і серед наукової спільноти. Так, на думку А. Хворостянкіної, використання в текстах нормативно-правових актів законодавчих дефініцій варто розглядати як один зі способів забезпечення правової визначеності, а також ефективного втілення в тексті нормативно-правового акта наміру законодавця [2, с. 9].

Варто констатувати, що за більш ніж восьмирічний термін дії КПК України в доктрині кримінального процесу сформувалося два основні підходи до розуміння сутності поняття «конфіденційне співробітництво».

Прихильники першого підходу (за винятком окремих відмінностей) визначають конфіденційне співробітництво як таємні, негласні відносини між уповноваженими особами оперативних підрозділів органів оперативно-розшукової юрисдикції з повнолітньою дієздатною особою (громадянином України, іноземцем або особою без громадянства) на засадах добровільності та конспіративності, яке відповідно до законодавства про оперативно-розшукову діяльність використовується для вирішення завдань кримінального провадження та завдань оперативно-розшукової діяльності. [3; 4, с. 171; 5, с. 50; 6, с. 100].

Деякі науково-практичні коментарі до КПК України також зазначають, що слідчий не може встановлювати конфіденційне співробітництво з особами, оскільки він не наділений таким правом чинним законодавством України [7, с. 601]. Превалює серед прибічників даного підходу твердження щодо недоцільності запровадження у кримінально-процесуальному законі окремого механізму, який забезпечить можливість слідчим виконувати оперативно-розшукові функції, з метою реалізації яких законодавцем у складі окремих правоохоронних органів передбачено існування оперативних підрозділів. Отже, оскільки норма ст. 275 КПК України не дає чіткої відповіді на запитання, хто має встановлювати таке конфіденційне співробітництво: слідчий чи оперативний працівник, законодавець мав на увазі, що слідчий наділяється правом використання результатів конфіденційного співробітництва у процесі розкриття злочину та як доказів під час судового розгляду [8, с. 362].

Отже, згідно з першим підходом, уповноваженим на залучення конфідентів у рамках досудового розслідування є лише оперативний співробітник, який, керуючись засадою вільного волевиявлення особи та власне законодавством у сфері оперативно-розшукової діяльності залучає конфідента для вирішення завдань кримінального провадження, які визначені у ст. 2 КПК.

На наш погляд, вказане твердження є досить спірним. Так, незрозуміло, яким чином оперативні підрозділи можуть проводити будь-які процесуальні дії, а також користуватися кримінально-процесуальними інструментами доказування без попередньо отриманого доручення слідчого чи прокурора, наданого в порядку ст. 41 КПК України. З іншого боку, навіть за наявності такого доручення, керуючись положеннями ч. 1 ст. 41 КПК України оперативний співробітник матиме право проводити лише слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії (далі – НСРД). У свою чергу, конфіденційне співробітництво, безсумнівно, не є складовою частиною інституту слідчих розшукових дій, а питання про його віднесення до НСРД досі залишається дискусійним (Д. Сергєєва зазначає, що конфіденційне співробітництво є радше заходом забезпечувального й організаційного характеру, який по своїй природі не є НСРД, однак покликаний сприяти успішному проведенню дій, під час яких він використовується [9, с. 72]).

Водночас буквально тлумачення ст. 275 КПК України дозволяє стверджувати, що правом на використання конфіденційного співробітництва в рамках кримінального провадження наділений виключно слідчий, і будь-яких винятків КПК України щодо цього не містить. Навіть більше, така позиція вже підтверджена на практиці, адже залучення та подальша співпраця конфідентів у кримінальному провадженні тривалий час практикуються слідчими та витримують судовий контроль.

Прихильники другого підходу дещо більш прагматичні щодо визначення цієї правової категорії та зазначають, що конфіденційне співробітництво являє собою негласні відносини,

що встановлюються уповноваженими органами з повнолітньою дієздатною особою (громадянином України, іноземцем або особою без громадянства) і на засадах добровільності та конспіративності використовуються для вирішення завдань кримінального провадження [10, с. 237; 11, с. 4; 12].

Таке трактування конфіденційної співпраці, на наш погляд, є дещо більш тактовним, оскільки уникає дискусій стосовно конкретних суб'єктів, уповноважених на залучення та використання конфідентів. З іншого боку, вказана дефініція досить широко окреслює термін «уповноважений орган», який, за відсутності його визначення у КПК України, може довільно трактуватися як доктрина, так і юристами-практиками.

Ще однією негативною тенденцією розглянутих підходів є наявність ризику підміни правих понять. Наприклад, викривач (п. 16–2 ч. 1 ст. 3 КПК України), який є повнолітньою дієздатною особою та добровільно вирішив повідомити уповноважений орган про корупційне кримінальне правопорушення на умовах анонімності (чи за допомогою захищених анонімних каналів зв'язку, як це передбачено в ч. ч. 4, 5 ст. 53 Закону «Про запобігання корупції»), фактично сприяє виконанню завдань кримінального провадження, отже, у розумінні запропонованих дефініцій підпадає під категорію конфідентів. Такий ризик підміни правових понять однозначно не сприяє забезпеченню правової визначеності, тому наявна необхідність у подальших наукових дослідженнях із метою визначення дійсної природи та сутності цього інструменту доказування у кримінальному процесі.

Говорячи про правові дефініції, необхідно зауважити, що вимоги до них вже давно розроблено на доктринальному рівні на основі різноманітних наукових досліджень і аналізу юридичної практики. Загалом, під правовою дефініцією варто розуміти нормативно-правовий припис, що розкриває зміст правового поняття шляхом указівки його основних юридично значущих ознак або елементів із метою забезпечення єдності правового регулювання [13, с. 22].

Варто погодитися з думкою В. Косовича, який досить вичерпно та конкретно визначив основні вимоги, яким має відповідати правове визначення, а саме: 1) відображати лише ті основні ознаки узагальнених явищ, які мають правове значення; 2) повнота; 3) обсяг має збігатися з поняттям, що визначається; 4) відсутність у визначенні дублювання термінів; 5) наявність видової ознаки, що властива тільки поняттю, яке визначається і відсутня в інших поняттях цього ж роду; 6) визначення не повинно бути заперечуючим; 7) дефініція терміна не повинна суперечити його нормальному значенню; 8) недопустимість визначення невідомого через невідоме; 9) відсутність оціночних понять; 10) однозначність; 11) коротке формулювання [14, с. 48].

Ураховуючи вищевикладене, на наше переконання, осмислення терміна «конфіденційне співробітництво в рамках кримінального провадження» необхідно розпочати з визначення його основних ознак. Поглиблений аналіз змісту ст. 275 КПК України дозволяє зробити декілька висновків та, з урахуванням наявних засад кримінального провадження і практичних напрацювань, виокремити всі суттєві елементи, притаманні цьому інструменту доказування.

До цих ознак, безперечно, можна віднести такі:

1. Це правовідносини, що виникають між двома суб'єктами, наділеними взаємними правами й обов'язками (наприклад, право особи-конфідента на власну безпеку, передбачене Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», якому корелює обов'язок конкретного суб'єкта щодо його забезпечення тощо).

2. Ці відносини мають негласний характер, тобто підлягають розголошенню лише за певних умов, визначених законодавством.

3. Суб'єктом, уповноваженим на використання конфідентів та залучення їх до проведення НСРД у контексті буквального тлумачення ст. 275 КПК України, є слідчий відповідного органу досудового розслідування.

4. Законодавчо закріплено лише дві форми взаємодії з конфідентами в рамках кримінального провадження:

- використання інформації, отриманої внаслідок конфіденційного співробітництва;
- залучення конфідентів до проведення НСРД.

5. До конфіденційного співробітництва залучаються тільки фізичні особи в індивідуальному порядку, незалежно від громадянства (громадянин України, іноземець або особа без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України), національності, статі, майнового, посадового і соціального становища, освіти, приналежності до громадських об'єднань, ставлення до релігії та політичних переконань [10, с. 237].

6. Імунітетом від встановлення конфіденційних відносин володіють окремі носії професійної таємниці, визначені в ч. 2 ст. 275 КПК України, а саме: адвокати, нотаріуси, медичні працівники, священнослужителі та журналісти, якщо така співпраця буде пов'язана з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру.

7. Така співпраця повинна відбуватися за добровільною згодою особи-конфідента. Ця ознака прямо впливає зі змісту ч. 1 ст. 19 Конституції України, де зазначено, що правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Отже, співпраця із правоохоронними органами є правом особи, а не її обов'язком.

8. Ці правовідносини повинні мати юридичне вираження (процесуальне закріплення) для підтвердження встановлення правового статусу конфідента у кримінальному провадженні, а також визначення моменту початку конфіденційної співпраці. У свою чергу, будь-які процесуальні рішення у кримінальному провадженні відповідно до ч. 3 ст. 110 КПК України ухвалюються у вигляді постанови, яка виноситься у випадках, передбачених цим Кодексом, а також коли слідчий, прокурор визнає це за необхідне. Необхідність відповідної постанови підтверджується також і матеріалами практики. Так, наприклад, у кримінальному провадженні № 12018050780000008 старшим слідчим Приморського ВП Центрального ВП ГУ НП у Донецькій області було винесено постанову про застосування заходів безпеки та постанову про залучення особи для конфіденційного співробітництва під час проведення негласних слідчо-розшукових дій, а також відібрано заяву щодо надання добровільної згоди на участь у проведенні негласних слідчо-розшукових дій із метою документування злочинної діяльності третіх осіб [15].

9. Конфіденційна співпраця в контексті ст. 275 КПК України відбувається лише в межах досудового розслідування конкретного кримінального провадження, що прямо впливає з положень п. 5 ч. 1 ст. 3, ч. ч. 1–3 ст. 214 КПК України. Водночас варто констатувати, що використання конфідентів до внесення відповідних відомостей в Єдиний реєстр досудових розслідувань регулюється законодавством у сфері оперативно-розшукової діяльності на рівні законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» та відомчими нормативно-правовими актами.

10. Право на встановлення конфіденційних відносин виникає лише після досягнення особою повноліття. Таке положення прямо не передбачено чинним КПК України, але впливає із системного зв'язку його норм, які регулюють процесуальний статус неповнолітньої особи у кримінальному провадженні. Так, згідно з п. 12 ст. 3 КПК України, неповнолітньою вважається малолітня особа, а також дитина віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Відповідно до ч. 2 ст. 10 КПК України, під час кримінального провадження неповнолітні особи користуються додатковими гарантіями. Такі особи, незалежно від свого правового статусу, володіють виключними правами на залучення законних представників (ст. ст. 44, 59, 64, ч. 4 ст. 135, ст. 227 КПК України); допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться виключно у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря (ч. 1 ст. 226 КПК України); до такої категорії осіб не застосовується привід (ч. 3 ст. 140 КПК України); особливостям кримінального провадження щодо неповнолітніх присвячено окрему гл. 24–1 КПК України тощо. Правосуб'єктність неповнолітніх осіб суттєво відрізняється від інших учасників кримінального провадження, отже, їх залучення до конфіденційної співпраці, на наш погляд, суперечитиме основним засадам кримінального процесу та є несумірним і недоцільним з огляду на правові гарантії їх захисту.

Висновки. Підсумовуючи викладене, з урахуванням наявних доктринальних положень нами пропонується таке визначення конфіденційного співробітництва в рамках кримінального провадження: «Конфіденційне співробітництво (у розумінні ст. 275 КПК України) – це негласні відносини, що виникають із моменту ухвалення відповідного процесуального рішення слідчим із повнолітньою дієздатною особою, яка добровільно виявила бажання співпрацювати з органом досудового розслідування в межах конкретного кримінального провадження, із метою надання інформації та залучення цієї особи до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, визначених КПК».

Конфідентом (у розумінні ст. 275 КПК України) є повнолітня, дієздатна особа, яка добровільно виявила бажання негласно співпрацювати з органом досудового розслідування в межах конкретного кримінального провадження, окрім випадків, визначених ч. 2 ст. 275 КПК України, та стосовно якої ухвалено рішення про залучення її до конфіденційного співробітництва.

На наш погляд, запропоновані дефініції цілком відповідають чинним положенням КПК України та засадам кримінального провадження, однак дещо відрізняються від практики використання цього інструменту доказування. Зокрема, через відсутність належного й однозначного розуміння сутності та механізму реалізації норм, що регулюють конфіденційне співробітництво у кримінальному процесі, положення ст. 275 КПК України реалізуються не лише слідчими, але й іншими учасниками досудового розслідування, зокрема процесуальними керівниками. Так, в одному із кримінальних проваджень, обвинувальний вирок у якому набрав чинності, особу було залучено до конфіденційного співробітництва саме за постановою прокурора [16].

Отже, необхідно визнати, що конфіденційне співробітництво як процесуальний інструмент доказування у кримінальному процесі перебуває на так званому «зародковому» етапі свого розвитку, а тому потребує подальших доктринальних напрацювань, внесення системних змін до кримінально-процесуального законодавства з урахуванням практики застосування конфідентів у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Про верховенство права : доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні від 25–26 березня 2011 р. *Право України*. 2011. № 10. С. 168–184. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)03rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)03rev-ukr) (дата звернення: 26.02.2020).
2. Хворостянкіна А. Визначеність законодавчих дефініцій як умова ефективного дотримання духу та букви закону. *Наукові записки*. Т. 77. Юридичні науки. С. 8–12. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6286> (дата звернення: 26.02.2020).
3. Тертишник В. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. 14-те вид., доповн. і перероб. Київ : Правова Єдність, 2017. 828 с.
4. Горбенко П. Напрями використання відомостей, отриманих під час конфіденційного співробітництва. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. Вип. 4. С. 170–177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_4_21 (дата звернення: 26.02.2020).
5. Сергєєва Д. Негласне співробітництво в кримінальному процесі. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 47–54. URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2016_Sergeeva.pdf (дата звернення: 26.02.2020).
6. Гольдберг Н. Проблеми регулювання конфіденційного співробітництва при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій. *Национальный юридический журнал : теория и практика*. 2016. № № 1–2. С. 100–103.
7. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України / за заг. ред. В. Гончаренка, В. Нора, М. Шумила. Київ : Юстініан, 2012. 1224 с.
8. Тагієв С., Гекова Ю. Особливості використання інформації, отриманої внаслідок конфіденційного співробітництва, під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 18 листопада 2016 р. Харків, 2016. С. 360–363.

9. Сергєєва Д. Щодо класифікації негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 2. С. 69–76.

10. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України : у 4-х т. / за заг. ред. О. Стовби. Харків : Видавнича агенція «Апостиль», 2015. Т. 2. 329 с.

11. Антонов К., Гольдберг Н. Контракт як форма закріплення конфіденційного співробітництва при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій. *Університет митної справи та фінансів*. 2016. С. 1–11. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/1190> (дата звернення: 26.02.2020).

12. Кримінальний процесуальний кодекс України : Науково-практичний коментар / за ред. А. Гетьмана. Харків : Право ; Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2012. 681 с. URL: <http://uport.inf.ua/stattya-vikoristannya-konfidentsiyogo-50516.html> (дата звернення: 26.02.2020).

13. Дашковська О. Правові дефініції як різновид нормативних приписів. Вісник Національної академії правових наук України. 2012. № 3. С. 16–23.

14. Косович В. Правові дефініції як засіб забезпечення створення досконалих нормативно-правових актів України. Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». 2013. Вип. 57. С. 43–52.

15. Вирок Приморського районного суду міста Маріуполь Донецької області від 23 грудня 2019 р. у справі № 266/1725/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86672539> (дата звернення: 26.02.2020).

16. Вирок Комунарського районного суду міста Запоріжжя від 11 грудня 2019 р. у справі № 335/5125/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86268279> (дата звернення: 26.02.2020).

СКРЯБІН О. М.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
(Класичний приватний університет)

УДК 343.13.046(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-3.23>

ОСНОВНІ ЗАСАДИ РОЗУМНОСТІ СТРОКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблематиці розумності строків у кримінальному процесуальному праві. Автором здійснено ґрунтовний і всебічний аналіз основних засад розумності строків у кримінальному процесуальному праві, що дало змогу виокремити їх об'єктивні критерії за адресатом, способом визначення, способом обчислення, визначеності, стадіями процесу та функціональним призначенням.

У дослідженні висвітлено основні аспекти й досвід упровадження розумності строків у кримінальній процесуальній практиці, їх роль і місце в законодавчій системі України. Розглянуто сутність ключових понять. Проаналізовано

